

Český důchodový systém je stabilizovaný na 20 let

Český důchodový systém je na základě změn, které platí od roku 2004, stabilizovaný na období přibližně 20 let. Vyplývá to z „Národní strategické zprávy o přiměřených a udržitelných důchodech“, kterou vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a kterou odeslalo vládě. Poté, co ji kabinet dne 22. června 2005 projedná, dostane materiál Evropská komise.

Zpráva informuje o českém důchodovém systému z hlediska plnění společných cílů ve třech hlavních kapitolách, které se týkají tří základních oblastí - **přiměřenosti důchodů, finanční udržitelnosti důchodových systémů a modernizace důchodových systémů.** Úvod obsahuje informaci o obecných cílech politiky v příslušné oblasti, popis současné situace, prognózy a úkoly a návrh možné budoucí strategie.

Zprávu nelze ztotožňovat se Závěrečnou zprávou pracovní skupiny pro přípravu podkladů pro rozhodnutí o důchodové reformě (tzv. „Bezděková komise“), i když některé výstupy této závěrečné zprávy, zejména pokud jde o prognózy, MPSV využilo.

V oblasti důchodů byla reformní opatření přijímána průběžně od roku 1990. **Nejvýznamnější změnou bylo přijetí zákona o důchodovém pojištění v polovině 90. let,** který zavedl s účinností od 1. ledna 1996 zásadní opatření (zejména z dlouhodobého hlediska). Jednalo se především o postupné zvyšování věkové hranice pro nárok na starobní důchod, sblížení věkových hranic pro muže a ženy a zohlednění obecného mzdového vývoje ve výpočtu důchodu.

Účastníky základního důchodového pojištění jsou téměř všichni ekonomicky aktivní obyvatelé ČR a také lidé, kteří nevykonávají výdělečnou činnost z kvalifikovaných důvodů (např. pečují o dítě).

Průměrný starobní důchod byl v roce 2004 na úrovni 57 % průměrné čisté mzdy (44 % průměrné hrubé mzdy). Lidé mají možnost využít také dobrovolných soukromých důchodových systémů (penzijní připojištění, životní pojištění).

Pod hranicí chudoby jsou pouze 4 % osob starších 60 let. I když s vyšším věkem ohrožení chudobou poněkud stoupá, nachází se pod hranicí chudoby necelých 7 % osob ve věku nad 75 let. Tato čísla jsou **nejnižší na světě**, což potvrdila i nedávná studie OECD.

V oblasti přiměřenosti a udržitelnosti důchodů by ale mohlo dojít k negativnímu vývoji. Současný důchodový systém je založen na principu solidarity, a to jak mezi generacemi, tak i mezi lidmi s vysokými a nízkými příjmy. Důsledkem je negativní dopad na osoby s nadprůměrnými příjmy, kterým se do výše důchodu promítne mnohem menší procentuální část příjmů, které pobíraly před odchodem do důchodu, než u lidí s příjmy nízkými. Pokud jde o míru zaměstnanosti lidí ve věku 55 až 64 let, pohybuje se zhruba na úrovni 42 %.

Dynamičnost základního důchodového pojištění je dána každoroční aktualizací příjmů pro výpočet důchodu podle obecného mzdového nárůstu. **Aby výše důchodů reagovala na situaci na trhu, využívá vláda institutu valorizace důchodů** – i při minimální valorizaci stanovené zákonem musí být plně zohledněn růst cen a aspoň z jedné třetiny růst reálné hrubé mzdy.

V roce 2004 se podařilo stabilizovat český důchodový systém na přibližně 20 let. Vzhledem k demografickému vývoji, kdy česká populace stárne nejrychleji v Evropě, dojde pravděpodobně k tomu, že se současný poměr důchodců a plátců pojistného zvýší do roku 2050 ze současných 55 % až na 93 %. Aby byla zajištěna přiměřenost a udržitelnost důchodů, je potřeba přijmout další reformní kroky.

Materiál také informuje, že politické strany předložily v roce 2004 různé varianty důchodové reformy, a o tom, že závěrečná zpráva pracovní skupiny pro přípravu podkladů pro rozhodnutí o důchodové reformě by měla být využita při dalších politických jednáních.

Zpráva by se měla stát strategickým dokumentem pro pokračování a další rozšíření diskuse o důchodové reformě. Poté, co ji kabinet schválí, bude zveřejněna na adrese na internetových stránkách ministerstva: www.mpsv.cz

Členské státy EU v září 2002 poprvé předložily Evropské komisi (EK) své národní strategie, ve kterých popsaly způsoby, kterými se snaží naplnit „laekenské“ cíle přijaté na zasedání Evropské rady (ER) v prosinci 2001 pro tři základní oblasti důchodového zabezpečení, tj. pro oblast přiměřenosti důchodů, finanční udržitelnosti důchodových systémů a modernizace důchodových systémů. Na základě těchto národních zpráv EK zpracovala „Společnou zprávu o přiměřených a udržitelných důchodech“. Tuto zprávu v březnu 2003 schválila ER. Z následných jednání pak vyplynul úkol pro původní členské státy EU zaktualizovat v roce 2005 své národní zprávy a pro nové členské státy EU poprvé zpracovat vlastní národní zprávy.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz

Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlaskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.